

JUSTIȚIA ÎN BUCUREȘTII DE ODINIOARĂ

Ionel Zănescu

În secolul al XVII-lea, apar primele legiuri românești: „*Pravilele împărătești*” sau „*Pravila lui Vasile Lupu*” și „*Îndreptarea Legii*” a lui Matei Basarab. Cele două legiuri prevedeau pedepse în funcție de gravitatea faptelor, în mod gradat, iar pentru unele nelegiuri deosebite se prevăd pedepse dintre cele mai aspre: tăierea mâinilor pentru falsificarea de bani, bătaia cu toiege, trimiterea la ocnă sau surghiun la vreo mânăstire, și, în ultimă instanță, pedeapsa cu moartea, care îmbrăca forme diverse: tragerea în țeapă, spânzurătoarea sau pierderea capului pe butuc.

În documentele cuprinse între anii 1794-1831, găsim numeroase pricini de judecată pentru care se aplicau pedepse dintre cele mai diverse. Aria fărâdeleșilor era foarte diversă: bârfeli și vorbe de ocară la adresa mamei, uciderea soției, bătaie cu încercare de asasinare, forțarea unuia de a trece la o altă religie, indivizi ce s-au făcut diaconi sau proeți fără hirotonisirea cuvenită, neanunțarea bolnavilor de ciumă, luarea de mită, jaful, bătaia, haiducia, pâre mincinoase etc. Cele mai multe fapte consemnate s-au petrecut în timpul domniei lui Alexandru Moruzi, care poate fi considerat cel mai mare justițiar al vremii sale, de unde și marea abundență de pitacuri date de cancelaria acestuia.

Tragerea în țeapă se pare că a fost folosită, chiar până la începutul secolului al XIX-lea. Ar fi greșit să se creadă că acest înfiorător supliciu a aparținut numai veacurilor îndepărtate și cumva numai voievodului cu porecla. Din nefericire, s-au înălțat țepele, și nu numai ca sperietoare, până la domnia lui Mavrocordat și chiar a lui Caragea Vodă.

Mavrogheni porunca la 1 iunie 1786 să se ridice pe la toate „*răspântiile*” din țară țepe de cherestea groasă și țeapănă ca să se intimideze cetele de nemulțumiți, adică pe cei ce „*la vremea primăverii (...) au cugetat a se porni pe sapte hojești și tâlhărești*”. Printre faptele rele, pasibile de tragerea în țeapă erau însă și ...nemergerea la biserică!

Execuția prin spânzurare este cunoscută încă din secolul al XVII-lea, când domnitori ca Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu aplicau pedeapsa supremă pentru trădători și răzvrătații împotriva domniei, dar și pentru alte categorii de fapte: tâlhărie, hojie, jaf la drumul mare, pentru spărgătorii de case și cei ce ucideau din răzbunare, din ură sau pentru jaf.

În Bucureștiul medieval existau două locuri de osândă. Primul era pe Podul Târgului de Afară sau Bariera Moșilor, unde cu precădere se aplica pedeapsa cu moartea, în acele zile de târg, când era mai multă lume adunată. Cel de-al doilea, era în preajma Curții Domnești, pe maidanul unde astăzi este parcare din fața Hanului lui Manuc. Locul era cunoscut ca „*Locul osândeii*” sau „*La butuc*”, și cum vom vedea are o istorie interesantă, care de multe ori ținea și de mentalitatea oamenilor și a vremurilor în care trăiau.

Anton Maria del Chiaro, secretarul lui Constantin vodă Brâncoveanu, referindu-se la locul de osândă din Târgul Moșilor arăta următoarele: „*Locul potrivit pentru spânzurătoare este numit de români Târgul de Afară pentru că într-adevăr se afla afară*”

din oraș, la o jumătate de milă și acolo se ține târg de două ori pe săptămână, miercurea și sâmbăta. Așadar, când este cineva osândit la moarte, trebuie să străbată pe jos toată acea cale și tuturor celor pe care îi întâlnește în drum, el le zice cu glas tare: „Iertați-mă fraților” la care fiecare răspunde: „să fie iertat”. Dar frumusețea lucrului stă în faptul că la fiecare crâșmă pe lângă care trece, toate femeile de acolo îi ies în cale cu câni pline cu vin, îndemnându-l să bea vârtos, ca să nu-l cuprindă teama de moartea apropiată”. Așa s-a întâmplat cu paharnicul Staicu Merișanu din București, care a uneltit împotriva lui Constantin Brâncoveanu. Judecat și condamnat de divan, în 1691, nefericitul „a fost dat prin târg cu cărțile de grumaz, călare de-a-ndoaselea pe un măgar și după ce a fost purtat pe ulițele cele mari ale Bucureștilor, a sfârșit în furcile ridicare de călău”.

Tot în timpul lui Constantin Brâncoveanu, asistăm la un al doilea caz, însă de această dată mai mult pentru luare aminte de către cei ce ar îndrăzni să uneltească împotriva domniei.

În vara anului 1689, generalul austriac Heissler a ocupat orașul București și „cât au șezut multă pagubă și stricăciune au făcut”. S-a retras însă reprede din fața tătarilor, chemați în taină de Brâncoveanu. Apoi, în lupta de la Zărnești (11 august 1690), Heissler a căzut prizonier în mâinile lui Brâncoveanu, iar Constantin aga Bălăceanu, partizan fățiș al Austriei și vrăjmaș al lui Brâncoveanu, a murit în luptă. Domnitorul a pus să i se desprindă capul de trup și, trimițându-l la București, l-a pus în prepeleac în fața casei Bălăceanului.

Târgul Moșilor a fost și martorul unor execuții, unele dintre ele regăsindu-se în baladele și cântecele populare, pe care lăutarii le-au transmis posterității. Poporul a știut să disece gravitatea faptelor, pe unele aprobându-le, iar pe altele înfierându-le. Faptele unui „Miul Voinicul” sau „Miul haiducul” au stat la baza unui blestem, ce s-a transmis din generație în generație; pe când isprăvile haiducului Corbea au fost pe placul poporului și au fost consemnate într-o baladă populară sub forma unui dialog între domnitor și mama haiducului. Corbea a sfârșit în ștreang, dar faptele lui au rămas în conștiința poporului de rând, ca idealuri pentru dreptate și egalitate.

Scopul acestor pedepse capitale era de a constitui pildă pentru ceilalți de a nu cădea în păcat. În funcție de gravitatea faptei comise, corpurile neînsuflețite rămăneau atârnată în ștreang mai mult sau mai puțin. Dar a fost și un caz, cel al lui aga Constantin Bălăceanu, al cărui corp a rămas în laț mai bine de un an.

Pedeapsa capitală era aplicată și falsificatorilor de bani, numiți și calpuzani, care pe lângă osândă își pierdeau și bunurile imobile în favoarea domniei. Cei mai de seamă falsificatori erau țiganii, cu precădere cei nomazi, dar au fost și cazuri când cei prinși proveneau chiar dintre dregători. Au fost cazuri în care pentru cei ce făceau „bani mincinoși”, pe lângă tăierea capului, se proceda și la arderea trupului în foc. După 1800, parțial, se renunță la pedeapsa cu moartea, în favoarea „bătăii prin târg” și trimiterea la ocnă pe viață. Străinii aveau privilegiul, ca după un număr de ani de stat la ocnă, să fie eliberați și expulzați din țară. Deoarece faptele de genul acesta se înmulțesc, la începutul secolului al XIX-lea, Caragea Vodă în legiurile scoase în două ediții, reconfirmă aplicarea acestei pedepse.

Măsuri drastice au fost aplicate și în cazul speculanților: băcani, măcelari, brutari și contrabandiști. În 1792, Alexandru vodă Moruzi, ia măsuri dure împotriva brutarilor care au scumpit pâinea fără nici un motiv. Scumpirea pâinii este adusă la cunoștința domnitorului de însăși mitropolitul Dositei. În consecință, domnul, în pitacul către vel agă, poruncește: „*Iar cei cari vor pune obrăsnicii, vor da lipsă la cântar sau vor scumpi pâinea mai cu osebite pe ăst timp (iarna n.n.), fără milă și multă văbavă să fie spânzurați în piața de la Curtea Veche. Să fie ținut în spânzurătoare, trei zile necurmăte și în fiecare zi barbanciu să bată a se strânge lume, iar crainicul să spună pățania de ce este spânzurat*”.

În același an, Vodă Moruzi înspăimântat de mulțimea jalbelor ce le primise în legătură cu scumpirea alimentelor de bază, emite un pitac în care spunea: „*Armașul să aibă lângă el un vas plin cu gaz să-l toarne pe hainele negustorului lacom de îmbogățire, să-i dea foc, suferind și el usturimile trupului ars, ca sârmanul cumpărător; chiar d-ar muri veninosul negustor*”.

Pe fondul unei sărăcii lucii, în 1793, măcelarii găsesc de cuviință să scumpească carnea, fiind nevoie din nou de intervenția domnitorului. Pentru prima greșeală, grăia pitacul către ispravnicii de Vlașca, Ilfov, Ialomița și Dâmbovița, „*că a scumpit prețul cărnei sau a dat lipsă la cântar, fără nici o milă, va fi gădilat cu 50 lovituri la tălpile picioarelor. De se va dovedi a doua oară că a căzut în aceeași greșeală, i se va da 50 de lovituri și la partea moale a trupului; lovituri fără odihnă, ci una după alta*”. Pentru a treia greșeală, pedeapsa era necruțătoare: „*...și să înceapă a-l răsfăța pe măcelar, aplicându-i până la 250 lovituri ori unde va nimeri, neținând seama de părțile trupului*”. După acest „*tratament*”, măcelarul era așezat într-o căruță și plimbat pe ulițele Bucureștilor, „*...iar pe unde va fi purtat să nu înceteze a striga: Sunt măcelarul cutare cine va face ca mine, tot ca mine să pățească... De se va dovedi că încă va mai făptui, atunci aruncat să fie ca orice criminal la ocnă pe viață*”.

Se pare că asprele pedepse aplicate nu i-a speriat pe măcelari, căci în anul următor, un număr de șapte negustori din diverse mahalale, refuză să mai aducă carnea în scaunele (măcelăriile) lor, cerând scumpirea prețului cărnii. Decizia va fi promptă: trimiterea lor la ocnă fără nici o altă pedeapsă în prealabil.

Cei prinși a face contrabandă, mai ales cu cereale, după ce-și primeau porția de lovituri și plimbarea pe ulițele orașului, în văzul lumii, erau întemnițați la ocnă de la Telega. De fapt, până a ajunge la Telega, contrabandistul urma să pacurgă mai multe „*etape*” de pedepsire. Mai întâi, în primele 20 de zile, urma ca „*să li se gădile tălpile picioarelor pe fiește zi cu 50 lovituri cu varga mlădioasă de oțel; la caz de lipsa vergii cu vâna de bou sau cu gârbaciu*”. Urma, „*după aceasta cu străjeri, Numbașirul și omul armășii îi vor duce la fiecare vamă din Vlașca, și la fiecare străjuire vor fi alintați cu câte 50 lovituri, unde va voi Numbașirul, ca să vadă toți fapta lor și să nu cadă în aceeaș greșală*”. Ca în finală, „*După ce vor fi plimbați pe la toate vămile din această parte a județului să fie aruncați în Ocnă Telega pe viață ca și ăștia' s ucigași*”.

Se pare că numărul celor întemnițați la diverse ocne era destul de mare. Astfel, pictorul Auguste Lancelot care a vizitat Țara Românească pe la mijlocul veacului al XIX-lea, ne semnalează că numai la salina Ocnele Mari, din cei 1070 de lucrători, 280 de oameni erau ocnași.

Haiducia ca și jaful la drumul mare erau și ele sever pedepsite, în general cu spânzurătoarea. Un caz aparte este cel al haiducului Tunsu. Urmărit de putere de neferi și arnăuți este în cele din urmă prins, dar moare din cauza rănilor primite în luptă. Ceilalți ortaci din ceată, ca de fapt și numeroasele gazde, cu toate că nu făcuseră nici un omor, au fost tratați ca hoți și tăinuitori. După lungi zile de tortură, în cele din urmă au fost trimiși la ocnă pe mulți ani de temniță grea.

Deoarece în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, execuțiile din Târgul Moșilor s-au înmulțit, Grigore Ghica (1822-1828) a interzis aplicarea pedepsei capitale, ea fiind înlocuită cu ocna, bătaia cu toiege, amenda etc.

Bătaia cu toiege a fost cea mai utilizată metodă în evul mediu românesc, fiind în multe cazuri combinată cu surghiunul la mânăstire, ocna, amenda, punerea în obezi a împincinuitului la răscruce de drumuri etc. Aceasta se aplica într-o mulțime de cazuri: pentru cei ce nu anunțau o epidemie de ciumă, pentru bătăi fără nici un motiv sau abuz de funcție, celor prinși în toiul nopții prin oraș fără nici un motiv, uzurpare de calități oficiale, prostituție, falsificarea lumânărilor, spiritism, pări mincinoase, pentru holtei și neînsurați etc.

Străinilor sau sudiților li se îngrădeau unele drepturi. Unul dintre acestea era de a nu avea voie să țină băcăni, brutării și cârciumi.

În cronică lui Miron Costin găsim un pasaj destul de semnificativ: „...oh, oh, oh, vai de țara Românească. Ce cumpłite vremi au ajuns și la ce cumpănă a căzut...dar de sudiți să te scapi nu e cu puțință”. Față de această situație, o serie de domni fanarioți au luat măsuri de stăvilire a acestui fenomen de acaparare a unor bunuri și servicii în cele două țări române. Unul dintre ei, Alexandru Moruzi, copleșit de mulțimea jalbelor venite la domnie, a hotărât stoparea fenomenului, luând măsuri în consecință.

Prin pitacul din 29 martie 1793, vodă Moruzi limitează aria de acțiune a sudiților în domeniul comercial și cel al proprietăților. În caz contrar, pedeapsa mergea până la confiscarea bunurilor și la expulzarea împincinatului. Pentru lichidarea sau vinderea cârciumelor, brutăriilor, băcăniilor sau altor „aliverișuri”, sudiții primeau un termen de 15 zile, în caz contrar avea loc confiscarea silită și implicit expulzarea din țară. Erau scutiți de la aceste măsuri „sudiți deor-ce nație, ai cărui străbuni sunt născuți pe pământul țării românești, neclintiți de aici, îndurând umăr la umăr cu băștinașii țării toate greutățile căzute pe capul lor, se vor bucura de aceleași drepturi ca ori care cetățean român”.

Dar, s-au găsit unii care să nu dea curs poruncilor domniei. Un astfel de caz este cel al lui Lațco Ungureanu, care a cumpărat o casă în București, pe Podul Mogoșoaiei, cu 100 taleri, pentru care, ulterior, a investit 200 de taleri pentru a-i aduce îmbunătățiri. Spătăria, fiind înștiințată de Agie, descinde la locul cu pricina și îi pune în vedere suditelui că nu are voie, conform canoanelor nizamului, să dețină acareturi și pământ în Țara Românească. La refuzul acestuia, vel aga face plângere la domnie, care prin pitac, hotărăște prompt: suditul va fi despăgubit de Epitropia orașului și „în rădvanele Agiei să i se strângă toate boarfele, suite cum și el cu toți ai lui fără răsufłarea cailor să-i duceti trecându-i hotarul ce voesc... Noi așa poruncim, întocmai să se facă și toți să tacă, cârtire să nu s'audă, căci cărui sudit nu-i place, poate din țară să fugă”.

În timpul domniei lui Ioan Caragea (1812-1818), din porunca Spătăriei, Agia face catagrafia populației bucureștene. Iscodind cu amănuntul, se încredințează pe deplin că toate slugile la sudiți, nu sunt decât români și nici un sudit nu s-a putut dovedi slugă. Spătăria îl înștiințează pe domn, menționând faptul, „*că acest lucru îi pune pe mirare, socotind ca o jicnire pentru români, ca tu în țara ta să fii slugă la un străin, lucru nemaipomenit la noi*”.

Domnitorul, prin pitac, îl înștiințează pe Agă, iar ulterior pe Mitropolit, că toți cei dovediți a avea slugi dintre români, „*i se va face confiscarea averei sale și va fi aruncat peste hotar, iar românul, după ce va mângâiat la părțile moi ale trupului cu câte nuiete ve-ți porunci, îl veți trimite surghium la o mânăstire alăturându-l în tahma figanilor*”.

Un fapt mai aparte s-a petrecut tot în timpul domniei lui Ioan Caragea, când mai mulți preoți, români și greci, au fost acuzați că mergeau la „*Chioșcul de la Herăstrău*”, unde petreceau cu femei galante (grizete). Populația enoriașă s-a scandalizat, iar domnitorul a trebuit să ia măsuri. Drept urmare, s-a poruncit ca preoții români să fie spânzurați, iar cei străini, după ce plăteau o amendă de 300 taleri, erau expulzați din țară. Totodată, domnul a înștiințat obștea „*că de azi încolo, or ce fată sau muere socotiță de Agie ca fată sau femeie ușuratică (grizetă) voe nu mai are să umble cu capul gol, ci peste tot locul acoperit cu bariș sau tistimel de culoare stacojie*”.

În atenția justiției de odinioară, un loc aparte revenea apărării familiei și a unor moravuri bine stabilite de-a lungul veacurilor. Uciderea soției era considerată o mare fărădelege, cel învinuit de o asemenea faptă fiind supus la cazne foarte mari. Un asemenea caz s-a întâmplat cu o fată, Ciuca, căsătorită cu un fost polcovnic de Vâlcea pe nume Florea Barbu. Fostul comisar din județul Argeș, după ce a aflat că soția sa nu este fecioară, a supus-o la tot felul de cazne și bătăi, în urma cărora i s-a tras moartea. Familia fetei face plângere la Mitropolie, care în urma cercetărilor îl înștiințează pe domn, cerând pedepsirea celui vinovat. Citind anafora Mitropolitului, domnul poruncește: „*Să se lege ferecându-se în lanț de fier, legătura lui să fie în așa chip, ca mâinile, grumajul și genunchii cu restul trupului încovoiate să formeze un ghem. Din duminică în duminică vreme de o lună să fie dus în piața Curtea Veche*”, urmând ca trecătorii să ia aminte asupra celor întâmplate. Urma apoi „*să fie dus la Ocna Telega, așa cum este legat ghem, ne fiind descătușat nici mort ci cu cătușele să fie îngropat, acest netrebnic chinuitor față de femeia lui*”.

Încă din vechime „*stricarea fecioriei*” era o faptă ce se lăsa cu urmări. Cel ce făcea abuz de forță, cuvinte mincinoase sau promisiuni de luare în căsătorie, era obligat să plătească o anumită sumă de bani. Așa s-a întâmplat cu un împetricinat Nicolae, în mai 1796, care neputând achita o liră de aur, domnul a poruncit „*să se bată, să se tundă și să se surghiunească*”.

Pedepse aspre, uneori cu moartea, se aplicau și pentru cei ce înjurau de mamă și copii. Primul caz semnalat documentar, datează din martie 1672, când Grigore Ghica ordonă ca doi căpitani din tagma cantacuzină să fie „*tăiați dinaintea porții, pentru că injurase pă Panoiotache dă muiere și dă copii*”. Ulterior, asemenea fapte se vor concretiza doar prin bătaia cu toiege.

Nici cei neînșurați sau holtei, nu erau omiși de rigorile legii. Pitacul emis de Alexandru Moruzi, referitor la această categorie, grăia următoarele: „*să se dea un răgaz de 6 luni spre a se căpătui...luând fată sau femeie legitimă*”, altfel ei urmau să presteze munci la drumuri sau la familii cu mulți copii. În caz de refuz sau de sustragere, porunca era cât se poate de categorică: „*Dacă se va dovedi vr-unul numai din holtei că a fugit sau furișându-se de poruncile Noastre, apoi toți holteii să fie adunați și întemnițați la Plumbuita fără osebire de rang sau avuție*”.

Dacă până la Regulamentul Organic, pentru prostituție pedeapsa putea merge până la lațul ștreangului, după adoptarea acestuia în 1831, femeile ușoare erau doar rase în cap, rareori pedepsite cu bătaia sau alungarea din oraș.

Un poet bucureștean care se plimba prin capitală în vara anului 1847, arăta în aceste cuvinte ce-l impresionase mai mult, când luând-o pe Lipscani, ajunsese la Hanul lui Manuc: „*Ce să vezi la Pușcărie?...Femei, oameni, moși, copii/ Lume multă adunată, zgomot, răsuri, gălăgii/ Se zgăia la o muiere cu osânda ei la gât/ Rasă tivgă sta la soare cu un aer amărât*”.

Dacă pedeapsa cu moartea a fost comutată în ocnă pe viață, călăul continua să-și primească leafa de 500 de lei pe lună; dar acum el nu mai tăia căpățâni sau mâini, ci doar rădea în cap.

Pe la 1797, avem și un caz mai aparte, și anume, „*făclieri*” care falsificau ceara pentru lumânări. În urma jalbelor de la populație, răspunsul a venit repede. În afara celor 150 de lovituri primite în piața de la Curtea Veche, făclierul pierdea pentru el și urmașii săi dreptul de a mai fabrica lumânări.

Pitarul Petricani, judecător de departament, poate fi considerat primul bucureștean care s-a ocupat cu spiritismul. La 5 februarie 1794, Alexandru Moruzi, emite un pitac destul de hazliu, prin care era trimis la mănăstirea Dealu, „*unde, odihnindu-se, să-și poată lucra treaba bine*”.

Tot în acel an, la 10 decembrie 1794, călugărul Grigore aducând la cunoștința lui Alexandru Moruzi că serdarul Constantin Cantacuzino, ispravnicul orașului Ploiești, a bătut rău, cu 500 toiege la tălpi (fapt nemaientâlnit până atunci) pe fiul slujitorului Dobrin, domnul îl condamnă să plătească 100 lei amendă în folosul numbașirului care a venit și a cercetat reclamația la fața locului. Constatând însă că slujitorul Dobrin este vinovat, fiindcă „*a fost pricinuitorul începutului gâlcevei cu vorbe de ocară și cu răspunsuri împotrivoare*”, poruncește să fie scos din rândul slujbașilor și să fie trecut să plătească dajdie. Nu uită să-l pedepsească și pe călugărul Grigore pe care îl trimite în surghiun la mănăstirea Târgșor, fiindcă în loc să potolească cearta „*ca un obraznic bisericesc*”, a fost un ațățator al scandalului.

Tot o gâlceavă a fost nevoit același domnitor să o rezolve. În toamna anului 1794, femeia Zoița înaintează jalbă la domnie împotriva mamei sale. Din ordinul domnului, marele spătar cercetează pricina la fața locului, în mahalaua respectivă și constată din spusele vecinilor celor două femei, că Zoița este vinovată, fiind femeie rea și gâlceviitoare asupra mamei sale cât și a cumnatei.

Marele spătar propune ca pentru necinstea ce Zoița a făcut-o mamei sale, să fie bătută cu 20 toiege la fața locului, ca „*să se părăsească de reaua purtare*”.

Același domn, Alexandru Moruzi, fiind informat că unul, Petre croitorul, vrând să creștineze cu sila un copil de evreu, la 4 iulie 1795, dă un pitac către marele spătar prin care poruncește ca băiatul să fie lăsat liber în voia lui și numai dacă vrea, din proprie inițiativă, să se creștineze atunci să se prezinte la mitropolit care „*cercetându-l bisericește va face ceea ce se va cădea*” și nimeni din fețele bisericești să nu îndrăznească a-l boteza fără răvașul mitropolitului.

Pe vinovatul Petre croitorul care a pricinuit „*inșelăciune*” să-i aplice o „*cercetare*” cu 100 toiege la tălpi și apoi să-l surghiunească peste hotar, în Moldova, de unde venise.

Un alt caz de vinovăție și cu pedepsie cu bătaie cu toiege, este cel reclamat de Stan Dimache Dudescu, cum că un arnăut de la Agie, împreună cu alți tovarăși de-ai lui, au vrut să-l omoare.

Cercetându-se și aflându-se vinovăția arnăutului, care spunea că era beat la acea dată, Alexandru Moruzi, la 22 iulie 1795, poate ca o circumstanță atenuantă, a ordonat ca să fie bătut numai cu 100 toiege, chiar în fața casei lui Stan Dudescu și apoi, în căruță cu pază, să fie dus și întemnițat la ocna Slănic.

În vremea epidemiei de ciumă, epistaiii mahalaleor, medicii și preoții erau obligați să aducă la cunoștința autorităților, numele tuturor celor care fuseseră atinși de această cruntă boală, pentru a se lua cele mai grabnice măsuri, ferind pe cei sănătoși de cei ciumați. Epistatul din mahalaua Mihai Vodă n-a anunțat boala, nici moartea unui locuitor ciumat din acea mahalala, scuzându-se, poate, că n-a cunoscut această dispoziție.

Domnul, fiind înștiințat de acest lucru, la 25 iulie 1795, poruncește spătarului să facă cunoscut tuturor epistaților din mahalale că sunt obligați a anunța orice caz de boală, iar cei care nu se vor conforma, indiferent „*de orice treaptă va fi acela*”, se va pedepsi cu 20 toiege și cu surghiun la mânăstirea Snagov.

Un caz foarte interesant, în care se dovedește multă îndrăzneală și șarlatanie, este cel arătat de mitropolitul Dositei în anafora sa către domn. El spune că s-a prezentat la Mitropolie grămaticul Vasile Nuțul cu rugămintea să fie numit diacon. Dar cercetarea ce i s-a făcut, mitropolitul l-a repartizat la biserica „*Buna Vestire*” a Curții Domnești, rămânând însă ca în slujbă să nu intre decât după ce domnul va da cuvenita aprobare de hirotonisire.

Vasile Nuțul însă „*din îndemnul vrăjmașului diavol, a îndrăznit până a nu se hirotonisi*” și a slujit în câteva rânduri liturgii diaconicești.

Mitropolitul se și gândea să-i dea un canon, dar Vasile Nuțul, în acest timp, și-a ticluit un act fals, ca și când ar fi fost dat de mitropolit. Auzind despre aceste fapte, mitropolitul a ordonat să fie adus la Mitropolie, unde va fi tuns și ras. La rândul său, domnul, la 24 martie 1795, a poruncit să-l ducă în fața bisericii unde a slujit, să-l pună în falangă unde să fie bătut cu 100 toiege la tălpi, iar după aceea să fie trimis în surghiun la mânăstirea Căldărușani unde starețul, „*să-l aibă la osândă acolo*”.

În sfârșit, ultimul caz de pedepsire de bătaie cu toiege, ce ne este cunoscut, îl găsim menționat în timpul generalului Kiseleff. Doctorul Alcibiade Tavernier împreună cu un prieten s-au dus la vânătoare, unde au fost atacați de o bandă de hoți care, i-au fjeuit de bani și lucruri.

Dintre aceștia unul singur, rănit fiind, a fost prins, Gheorghe Medrea. Conform pravilei vechi, trebuia condamnat la moarte, înainte însă trebuia să i se aplice bătaia cu 200 toiege. Ulterior, generalul Kiseleff i-a comutat pedeapsa la 15 ani muncă grea în ocnă.

„*Locul osândeii*”, ce a dăinuit până la marele incendiu din martie 1847, se afla în apropierea Curții Vechi, maidanul din fața Hanului lui Manuc. Tot acolo se afla Pușcăria, unde se închideau vinovații dar numai cei de rând, fiindcă cei cu rang boieresc se „*bucurau*” de cinstea de a fi închiși în turnul de deasupra porții.

În timpul marelui incendiu din 1847 se aflau arestați aici peste 150 de oameni. Focul a năruit, pentru totdeauna, atât temnița cât și biserica temniței, Sf. Anton, aflată în apropiere.

La un moment dat Caragea Vodă a găsit de cuviință să dăruiască clerului Curții Domnești o bucată de loc din vecinătate. Ceea ce făcu la 3 iunie 1814. Dar când aflară boierii, se produse mare nemulțumire. Locul acela nu putea fi cedat, deoarece avea o destinație precisă: era „*locul osândeii*”. Prin cuvenită anafora ei îl lămuresc pe domn că lângă zidul Pușcăriei, era un „*drum de obște*” și că pe acea bucată de drum, după străvechiul obicei, se trăgeau în țepă sau își pierdeau capul pe butuc osândiții. Dacă, Doamne ferește! se dăruia locul, se strica o venerabilă tradiție! Domnul speriat, a revenit în grabă asupra donației, iar locul a rămas pe mai departe rezervat pentru viitoarele execuții, cunoscut ca „*locul osândeii*”.

Până în perioada contemporană, bătaia nu va dispărea ca „*mijloc de educare*”, și după cum spunea Alexandru Constantin Moruzi într-o anafora, „*nu spunem că la Agie să piară bătaia, dar să nu se omoară...Așa am zis, așa să se facă și toți să tacă*”.

Law in the Bucharest of Yore

SUMMARY

Since the Middle Ages, the ruler and several State authorities have shown concern with the strict obedience to norms and customs. Many of the measures taken prove to have been beneficent, others remained simple paleatives unable to resolve the real problems, especially in the context of grave discrepancies between the rich and the poor.

The first Romanian laws were issued during the reign of Matei Basarab. Among the most frequent punishments: beheading, impaling, hands cutting, beating, hanging. Faults were numerous and diversified – gossip, theft, murder, cheating, violence, political revolt a.s.o. Impaling was in use up to the beginnings of the 19th century. Traitors and the revolted were hanged, during Serban Cantacuzino's and Brancoveanu's times. Death sentences were executed preferably in front of a numerous public, as they had mainly an educative purpose.

The present paper makes a brief analysis of the law activity and trials in Bucharest, during the years 1784-1831.